

temperamenti & causarum morbi-
ficarum diversitate, libet rem illu-
strare exemplo hydropis ascitis, quo
si decem personæ laborarent, alia res-
titui in integrum posset, ceteræ ad
oricum ablegandæ. Etsi unus idem-
que morbus, sed causarum ingens
est discrepantia, dum vel à causâ ca-
lidâ, vel frigidâ provenire queat, illa
à frigidis expugnanda, (prout obser-
vationibus Medicorum constat, ita
factum,) hæc per calida propulsan-
da. Quin & per anatomiam com-
pertum, sæpius hydropem illum cõ-
citatum à scirrhosâ dispositione E-
patis, Liënis, Pancreatis, mesenterii,
vel steatomatis ibidem delitescenti-
bus, vel Renum & Utererum ob-
structione, à calculis via intercepta,

quò minus serositates eò pertingere
valeant. Ubi hydragoga, hydrotica
& diaphoretica irrita. Accedit, quod
pauci *εσπληγγροι*, sed plerique viscera
corrupta habeant, exin nihil miri,
etiam paucos restitui. Unde contin-
git sæpius, ut complures aliorum
Medicorum vestigiis insistentes, eo-
rum observationibus freti, illas cir-
cumstantias non ponderantes, fal-
lantur, & curatio non ex voto suc-
cedat. Planè confido, istam litera-
riam meam confabulationem haud
fore ingratam, ad dispiciendû, quæ-
nam sit remora, quod complures
aliorum Medicorum observationes
felices imitantes, scopum assequi
nequeant, prospero successu desti-
tuti.

EPISTOLA IV. Ad Amicum.

*Discursus de, causis ob quas ad tantam vitæ longævitatē
mibi pertingere licitum.*

Um jam excesserim an-
num 82. ætatis, haud abs-
re, investigare causas,
quod tanto temporis in-
tervallo, salvus ac inco-
lumis, absque morborum pressurâ,
in hac mortali vitâ perseverare, con-
riggerit. Quin mihi obtigerit à Na-
turâ, admodum laudabilis totius
corporis constitutio, quoad omnes
partes similes & instrumentales,
indubium. In organicis, ab incuna-
bulis, inculcata structura observata,

in similibus optima temperatura
notata. Etsi in calore nativo ritè di-
spósito ac vegeto, multum momen-
ti ad vitam producendam, non ta-
men solus videtur sufficiens, quin
requirantur partes similes & in-
strumentales robustæ à naturâ con-
formatæ, quarum adminiculo, suas
ille operationes, dextrè obire valeat.
Quemadmodum enim ignis in li-
gno accensus, multò diutius flagrat
& durat, quàm in lino: & Capitane-
us in castello benè munito, quam

Nn

ruino-

ruinoso, commodius hostibus resistere & se defendere potest: Haud secus calor natus, in fabrica valida, si partes solidae bene à Natura compactae, non molliores ac imbecilliores contextae, hominem multo longius in vita saluum conservare solent.

De Davide Rege jam septuagenario tradit sacra Scriptura, quod ejus corpus adeo frigidum, ut Virgo juvenula Abisag Sunamitis, de universis filiabus Israelis quaesita, ut cum Rege dormiret, & suo complexu, senile ejus corpus calefaceret. Id mihi olim legenti erat admirationi, cum meum corpusculum supra annum 82. in toto, tanto adhuc calore abunder, ut haud opus cum aliunde mutuari, quin potius aliis impertire liceret.

Tam firmam ac stabilem valetudinem acceptam fero vegetiori calori nativo, qui omnium actionum author. Si is temperatus, homo sanus degit, sin verò ad ullam devertat insigniorem dyscrasiam, aegrotare incipit, si pœnitus extinguitur, emoritur. Si constanti gaudere ac frui valetudine fas, tum omnes partes, praesertim principales, quoad *ὀργανοί*, in unum conspirare debent, aliàs omne Regnum in se divisum desolatur. In meo Ergastulo ralem depræhendo harmoniam, id jam nonnihil latius, & specialius deducendum, & ob oculos constituen-

dum, reor. Venter mihi obvenisse saluum & convenienti temperatura dotatum, vel exin liquet, cum à puenitiâ cibi & potus appetitus moderatus, nec ulla unquam in concoctione peragenda, (nî interdum in symposiis, sed rarissimè, feiculorum copia obrutus) torsit molestia, exin nihil miri, si ex cibariis assumptis, in stomacho ritè elaboratis, laudabilis emerferit *χρῆσις*, ex chylo inculpato, per venas meseraicas, velut bajulos, ad Epar, tanquam sanguificationis officinam, delato, successerit optima *ἀραιώσις*: exin in toto subsecuta exacta *ἐπιείκσις*.

Cum igitur beneficio caloris nativi robustioris, qui omnium actionum naturalium *συνεργός* præcipuus, in triplici concoctionis genere, boni humores geniti nutritioni inserviant; ita & vitiosi, in qualibet concoctione resultantes, per convenientes vias, mediante facultate expultrice, separati exterminentur, ex massa sanguinea ita depurata, membris principalioribus, optimum alimentum subministratur, ut perquamdiu à morbosâ dispositione, salva perdurare valeant. Eò magis cum pœnè singulis diebus alvus aperta, & si quid vitiosi collectum, à Natura extimulata, rejectum. Sed sanitatis tam fixæ causam præcipuam æstimo, quod Natura mea ne minimam propensa, ad ullam destillationem, In eo me

vix habere parem, qui tantâ annorum intercapedine, ne minimum catarrhi senserit, in ullâ corporis parte, arbitror. Cum catarrhus sit scaturigo multorum gravissimorum morborum, maturius æquo homines, in cymbâ Charontis præcipitans. Cum chylus in ventriculo confectus, ob crassitiem, per venas transire nequeat, sed opus materiâ potulentâ, ad illius *ἀνάδοξιν* seu distributionem inserviens, exin serositates illas Hippocrates haud incitè *ὄχημα τῆς σφοφῆς*, vehiculum nutrimenti vocare, est solitus. Humores illi serosi, malsâ sanguinæ commixti, ubi suo munere à Naturâ destinato, perfuncti, non amplius in venis commorari debent, sed transmissi & à vasis Renum emulgentibus attracti, per ureteres in velicâ deponendi, & tanquam excrementitiæ superfluitatès, excernendi. Si autem vel imbecillitate virtutis attracticis, vel interveniente obstructione, diutius eunctentur, quaquaversum solent diffluere ac exundare, & varia morborum genera causare.

Cum igitur totius vitæ meæ curriculo sat chronico, nihil unquam catarrhi, aut humoris serosi, per palatum descendere perceperim, si quid impuri fortè in cerebri ventriculis collectum, Natura per nares, mediante sternutatione, id à se amandare consuevit. Imò id meritò majorem pariâ admirationem, nul-

lum unquam observavi sudorem in habitu corporis, non dicam hyberno, sed ne quidem æstivo tempore, sponte Naturæ erumpentem, nî interdum exspatiando, præcedente motu, & æstu solari, provocatus. Verè Diocles Medicus apud Galenum in Comment. lib. 1. Hippocr. aphor. 15. statuit, omnem sudorem esse præter Naturam, cum ea, si calor naturalis validus, nunquam molliatur sensibilem excretionem, quin humores in halitus resolutos, per *ἀδρῆλον ἀερατικόν*, occultam diffflationem rejiciat. Id quod cum non olim tantum in juventâ contigerit, sed & in hac pænè extremâ senectâ, idem eveniat, exin auguror, caloris nativi prævalidam *σθένειαν*,

Quin & cerebrum *ἐνκατατον* vel exin relucet, dum omnes sensus interiores salvi ac integri, ipsi etiam oculi tam perspicaces, ut sine vitreis orbibus etiam minutas literas legere & scribere licitum: Id interdum exteri tabellarii literas mihi tradentes, conspicati, multum sunt admirati, se id nullibi, in multò junioribus observasse, dictitantes, qui visus munia obire potuerit, sine conspiciliorum adminiculo. Cum spiritus visivi incolumes ac pellucidi suam habeant *ἁλίσσον* ex spiritibus animalibus, & hi ex vitalibus emergant, isti autem ex laudabili malsâ sanguinâ in Epate genitâ, proficiantur, ut indubia conjectu-

ta, omnium partium principali-
um, justam esse harmoniam & *eu-*
negoriam, ut actiones naturales, vitales
& animales restent inculpata.

Calorem in cerebro adhuc vege-
rum testimonio sit, quod non tan-
tum æstate, sed & hyeme, quantum-
vis intenso frigore existente, nudo
capite, nullo vel levissimo tegmine
aperto, noctu in lecto recumbere
ac dormire solitus, aliàs dolor capi-
tis molestare consuevit, dum fuligi-
nolis recrementis non patet liber
transpiratus.

Etsi alioquin à *æstivâ* seu circum-
stante frigore, pori constipati, quò
minus halitibus illis pateat exitus, ut
dolor exin potius causari, quam præ-
caveri queat. En tale à me respon-
sum, id locum habere in eo, cui ob-
tigit cerebrum imbecillius, nec justo
calore præditum: Cum autem id
mihi obvenerit robustius & suffi-
cienti calore dotatum, ut ambi-
entia frigori resistere valeat, & ubi caput
vix quadrantis horæ spacio, cervica-
li incumbit, ex reciproca incalescen-
tia, pori perseverent aperti, exhalationibus liberum concedentes efflu-
vium.

Cum salus & vita, à caloris nativi
vigore, in corpore, quoad organica
rectè disposito, in primis dependeat,
is autem in meo domicilio reflore-
scat, pristino in statu perdurans, quid
miri, si astice Gratiâ divinâ, in lon-
gum ævum excurrere licitum, ut

pœnè ausim asseverare, grandiorém
istam ætatem haud imbecilliorém,
ac olim adolescentia fuerat. Id for-
tassis haud omnibus credendum, ex
falsâ illâ hypothesi, quasi senectus
ipsa sit morosus.

Quæ assertio à vero haud aliena
de iis, quibus obrigit Natura valetu-
dinaria, vel si robusta per ingluviem
dejecta in deteriore statum, ut diu
superstes manere nequeat. Ego *eu-*
negoriam corporis, cœlitum benigni-
tate, à Parentibus iustam, à primâ
adolescentiâ, accommodatâ dietâ,
sartam rectam conservare studiis,
quæ optima est nutricula senectutis.
Etsi interdum, sed rariùs exorbita-
rim, cum Natura mea sit temperata,
licet Genius meus aliàs ad commes-
sationes esset propensus, tamen illa
multos, aut magnos excessus, citra
sanitatis, aut vitæ dispendium, diu
sustinere haud potuisset.

Leonhardus Lessius Jesuita, Hy-
giasticum in lucem emisit, in quo
mentionem facit Ludovici Cornari,
Patricii Veneti, qui à juventute ad
virilem ætatem usque erat valetudi-
narius, complurium Medicorum
consiliis & medicamentis in cassum
adhibitis, ut exigua spes diuturnio-
ris vitæ residua, quin ad Majores de-
migrandum, tandem se desperata,
cum nullis pharmacis, cujusdam
suadela, observare cepisset strictam
dietam, in quanto & quali modum
haud excedentem, præter omnem
Medi-

Medicorum opinionem, avum ad annum 95. protraxit. Illud velut singulare exemplum, quantum commodi præster, exacta victus ratio, ad prorogandam vitam, etiamnum hodie imitandum, inculcatur. Exin nihil miri; quod mihi à Naturâ, saluberrimâ corporis constitutione dotato, continentia in super Studio, ad grandioram ætatem, superum favore, aspirare concessum.

Quod autem præcitus Cornutus tam diu cum vario morborum genere conflictatus, culpa in primis hæsit in frigidioris ventriculi dyscrasia, prout illius, in Tractatu, de commodis Sobriæ vitæ, à se edito, est querela, exin ob assumptorum indigestionem, collectæ cruditates, quæ feminarium & Mater pænè omnium morborum, meritò sunt æstimandæ. Cum Author ille ab omnibus aliis esculentis abstinere cœpisset, fermè Sola panatella, (cibi genere facilis concoctionis & optimi succi, ut in exigua dosi, multum alimentum præster) ab Italis dicta, ex pane contrito, vitello ovi & brodio vel aquâ decoctâ, contentus certarum unciarum pondere assumendo, tum benè se habuit: cum aliquando amicorum persuasione, non nihil largius, Genio indulgisset, à constitutâ dosi deflectendo, si vel duæ tantum uncia, ultra consuetum ingestæ, quoties id factum, semper relapsus est in pristinum morbosum statum

Ubi in semel destinatâ ciborum quantitate constanter perrexit, constanter etiam frui licuit ac firma valetudine, ut grandævus evaserit.

Et in variis meis peregrinationibus, ad loca etiam longius diffita, & doimi in lautis ac opiparis convivis, sapius occasio oblata commessandi & compotandi, tamen Genius meus ita erat dispositus, ut appetitum irrationalem refrenare ac coercere potis, ea esculenta & potulenta suaderet assumenda, non quæ Gulæ arderent, sed quæ bonæ valetudini conducerent. Cum olim ante 50. annos in mea juventute Illustrium Styriæ superioris procerum, per septennium Medicum ordinarium egissem, recidit mihi in memoriam cujusdam Medici Itali incontinentis exemplar, is in quodam symposio, cum in secundis mensis, Nuces appositæ, iis copiosè vescens, à quodam Nobili, per jocum agitur, cum aliis Medici Nuces ceu noxias, aliis dissuaderent, respondit: Ego non comedo ut Medicus; sed ut homo: Ego verò comedo ut Medicus rationalis, non ut homo sensualis. Exin contigit, ut ille aliis corpore quadrato & eufarco præditus, dirâ podagrâ infestatus & maturè è consortio humano sublatus. Et si non rarè grandiora pocula, pro aliorum votivâ salute, in orbem irent, ubi ad me ventum, tantum exhausti, quoad stomachus ferebat, residuum effudi in

N n 3

aliud

vitrum vacuum, cæteris combibonibus plenariam satisfactionem haud magnopere urgentibus, & impossibilitatem prætendenti, fidem accommodantibus.

Et si plures reperti, quibus ad multò grandiore[m] ætatem aspirare contigit, sed Phœnice rariores, qui in tantâ 82. annorum, intercapedine, tam constanti gavisi valetudine. Solum ante 40. annos abscessus in dextrâ mesenterii regione concitatus, non à cacochymia, sed merâ plethorâ, copioso sanguinis affluxu, causatus, cum nulla usus sim venæsectione, nec scarificatione, quorû medio illud malum præcaveri potuisset: Excepto isto affectu, aliâ nullo notabili incommodo sum tentatus.

Multis est admirationi, & vix reperiri existimant senem tam provectæ ætatis mihi comparandum, dum non modo vires corporis, sed & mentis facultates illæ: quin & in ipsâ facie ac vultu color vividus ac roseus cum candore commixtus, conspicuus, ut ex in arguendum, si cani eximantur, non decrepitem Senem, sed Juvenem haud inventum observari. Deus O. M. & in posterum hoc ergastulum, factum, tectum conservare clementer velit usque ad fatalem vitæ terminum, & tum expirare sinat absque graviore morborum tormento, & tandem intrare benignè concedat, in gaudia æviterna,

EPISTOLA V.

Utrum Alchymistarum jactantiarationi consona, quod magnatibus imprimis vitæ prolongationem, ultra annum centesimum pollicentur.

Xtra dubium, quin vita humana beneficio artis Medicæ ad complures annos produci queat, non tamen in ullâ constitutum facultate humanâ, certum annorum numerum determinare. Mihi videntur Chymici nimis hyperbolici in celebrandis suis arcanis intitulatis, quorû medio hominis vita ultra centum annos extendenda, magnatibus ita persuadentes, in-

terim copiosam pecuniam emulgentes & suam bulgam infarciētes. Cum duplex vitæ terminus, supernaturalis, qui in solius Dei providentiâ consistit, nec subiectus est remediis vel naturalis, qui non minus in manu Dei, sed in simul dependet à causis naturalibus, à temperamento & humoribus, quæ dum accommodatis remediis & alimentis in justâ crasi & proportione, velut causæ vitæ naturales, conservantur, ipsæ vitæ